

a la música, amb qui als sis anys començà a tocar el violoncel. Tanmateix, amb la prematura mort del seu progenitor, hagué de frenar temporalment la seva educació musical, perquè la seva mare, concertista de piano, no desitjava que fos músic. Tanmateix, trobà una aliada en la seva tia, que l'introduí en el coneixement de J. S. Bach i de les melodies populars de llur país, que seran claus en el desenvolupament de la seva obra musical, d'una originalitat, calidesa i sensualitat extraordinàries.

L'any 1918 conegué el músic francès Darius Milhaud, membre del cèlebre Grup dels Sis, de viatge per Brasil, del qual aprengué nous conceptes musicals, com la superposició de dues melodies amb un desenvolupament important de la percussió. Del 1923 al 1928 viatjà a París i donà a conèixer la seva obra, que tingué un bon acollidament. En tornar al Brasil, el govern li encomanà l'organització de l'ensenyament musical a les escoles públiques, on introduí uns mètodes educatius totalment revolucionaris. Durant els anys posteriors, combinà l'activitat docent amb els viatges als Estats Units i a Europa.

Manuel María Ponce (Zacatecas 1882- Mèxic 1948), compositor i pianista, fou qui inicià el moviment nacionalista mexicà, propiciat a principis del segle XX per la Revolució Mexicana. Durant la seva infantesa, la família es traslladà a Aguascalientes, on rebé classes de música i fou nomenat, de ben petit, organista de l'església de San Diego. Més tard, anà a Mèxic D.F., on es formà musicalment de manera més sistemàtica, fins que completà estudis a Europa, al Conservatori de Bolonya primer, i al Stern de Berlín després. Poc després del retorn al seu país, s'hagué d'exiliar per motius polítics i s'instal·là provisionalment a La Havana. El 1935 es traslladà a París, on residí nou anys, durant els quals perfeccionà la seva tècnica amb Paul Dukas a l'*Ecole Normale de Musique*. Finalment, obtingué la càtedra de piano al Conservatori Nacional i a la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, on creà la càtedra de folklore musical. La seva tasca compositiva és molt extensa i abasta obres de tots els gèneres musicals, com els seus cicles de cançons populars, fruit de la seva passió pel folklore.

VIATGES

Passejant pel Marroc - Part II

Josepa Blanch

Marxem de matí, visitem els voltants, Tinagras, la vall del Ziz, boscos de palmeres, pobles beduins, cementiris, *madrasses* (escoles alcoràniques), *ksars*, el caòtic mercat de Rissani amb aparcament per a burrets i ases..... Tot és diferent, autèntic, senzill, desconcertant i meravellós.

Molts dels pobles que veiem no tenen llum i, en lloc de clavegueram, tenen solcs oberts pels carrers.

Arreu, tendes de nòmades amb les seves cabres, prop d'un pou. Nens preciosos, que surten de sota les pedres, quan aturem el vehicle. Ens venen boniques nines i turbants, obra seva, per pocs dirhams i uns quants caramels.

Amb la motxilla equipada amb la llanterna, el raspall de les dents i la roba interior per a l'endemà, deixem el Xaluca, i fem ruta de 4x4, endinsant-nos pel mig del desert, fins arribar a Erg Chebbi, a les dunes, on canviem el nostre transport per tres bells dromedaris, que s'esperen pacients i en fila, a punt per a la muntura. Ens enriolem molt, perquè el balanceig de la bèstia, quan s'aixeca i quan carena les dunes, ens fa riure nerviosos, mig de por, mig d'aventura. Ja més confiats, escoltem el silenci, absolut i total. Sota els nostres peus, l'arena groga, a trossos grisa, perquè el sol ja és baix. Les ombres es projecten al crestell de la sorra, com el perfil dels tres Reis d'Orient. Així, parsimoniosos i tranquils, assolim el campament. Al mig d'aquest paratge irreal i màgic, hi tenim les nostres *haimas*.

Els berebers, portadors dels dromedaris i responsables de l'oasi, quatre palmeres sense aigua, ens preparen sopar, te i, sortosament, fan una foguera per als setze turistes, catalans, madrilenys, americans i francesos, que hem decidit fer gairebé bivac, al mes de desembre i amb un fred que pela. Les esmorteïdes espelmes, que enllumenen una mica el recinte, s'esgoten ràpidament.

Es fa de nit, el cel es torna blau marí, gris, els estels hi són a milions, la claror de les estrelles confon la foscor. Res és comparable al cel del desert, mirar enlaire ens eixampla l'ànima, l'emoció ens fa emmudir, certament la bellesa es manifesta i en som afortunats espectadors. Ens dediquem a l'astronomia, busquem Orió, l'estrella Polar, el Cigne, les Cabretes, els Carros.....

Tertúlia al voltant del foc. Els tam-tam, tocats entre tots, serveixen per caldejar les mans i enlairar l'esperit. Les tonades, tan sols apuntades, omplen la nit serena.

Ens donen una pila de mantes, gruixudes i aspres, ens escalfen per pes, mal dormim vestits. La resplendor de la lluna, ja molt entrada la nit, em saluda passant per un forat de la tenda, em toca la cara i, m'enlluerna amb la seva blancor platejada.

Ja clareja, es comencen a percebre les siluetes de les dunes, el campament es va aixecant. Amb bufandes i foulards, xandalls i anoracs, tothom va dient "bon dia" i va fent cap a beure el te que, calent i fumejant, ens ofereixen.

Tot està gebrat, la poca aigua que ha quedat al ras, dins de les ampolles mig buides, està gelada, taules i tamborets tenen una prima capa de glaç, però el sol ixent va treient el cap i ens distreu.

La sorra, blanquinosa, té un fi mantell de rosada que, a l'esclat del sol, fa mil lluentors. Ara es torna canviant, vermella, taronja, groga o beige, varia quan contemplem l'espectacle enfilant-nos fins a dalt de la gran duna.

El sol va sortint i, quan ja ens toca de ple, tornem als nostres taxis de quatre potes, que ens porten fins a l'alberg Tombouctou, al desert obert, per dutxar-nos i esmorzar.

Seguim el nostre trajecte. L'Ahmed ens convida a casa seva, a Merzouga. La seva hospitalitat no té límits, està content de presentar-nos la seva família. Prenem te, seiem a terra, i ens meravellem de la facilitat que tenen per asseure's i aixecar-se. Sembla que tinguin molles per cames. Nosaltres necessitem mans i genolls. L'espectacle devia ser per veure'l.

Encara visitem el poblat mali d'Hamelia, Erfoud i una cantera d'extracció de fòssils, al Sàhara n'hi ha molts.

De retorn al Xaluca, *hamamm*, massatge i jacuzzi, tot per descansar de la travessa pel desert, i per tenir un vespre de relax.

Seguim l'itinerari, i tornem a travessar l'Atlas. Midelt, Azrou, Ifrane, boscos d'avets, cedres i alzines. Tornem a trobar neu. Recuperem el paisatge verd: camps de conreu, horta, oliveres, arribem a Fez.

Dinem a dintre la medina, enredada, encaixonada i costeruda, sort que ens acompanya un guia local, ja que, sortir d'aquest bigarrament de 9400 carrers i 350.000 persones, deu ser molt difícil.

Intento veure l'interior d'algun habitatge, però les cases àrabs són molt austeres per fora i, mitjançant passadissos tancats i laberíntics, preserven la seva intimitat, no deixen que el xafarder vegi les seves estances, ja siguin riques o pobres.

Aquí, forns de pa per tota la comunitat, fonts, mesquites, escoles, biblioteca, *funduks* i *riads* (hotels i cases d'hostes), la tomba santa de Moulay Idriss, és un veritable call. Última moda són els trons i les gàbies de fusta, policromats i daurats, de pèssim gust, per llogar per a les núvies. Al soc dels ferrers, cassoles i olles d'aram per al *couscous* de les celebracions.

I, als assaonadors, menta per olorar, per disfressar la pudor de la llana que, poc neta de carn, posen a les basses de calç i, posteriorment, als dipòsits de diferents colors naturals per tenyir.

L'aire es ple d'una olor dolça, nois amb grans safates damunt del cap, reparteixen brioixos i pans calents de mitja tarda, per apaivagar la gana, tot esperant el sopar.

Visita al Palau Jamaï, magnífic, ara hotel de luxe, per prendre un bon cafè i pagar-ne les ganades.

Fez el-Bali, Fez la vella, està tota emmurallada. És una de les ciutats més antigues del Marroc. Es diu que els seus nadius són més cultes, refinats, creatius i religiosos que la resta dels marroquins. Les dones, considerades les més elegants, són molt valorades com a esposes, ja que tenen fama de bones cuineres.

També hi ha un palau reial, com a altres punts importants del país, sempre llest i a punt per quan el rei s'hi vol allotjar.

Fem via cap a Volubilis, llindar dels assentaments romans en aquest sud, mereix una visita pels seus mosaics, tan ben conservats.

Per la carretera, tot el que ens abasta la vista, sembla que s'hagi despenjat un tros d'Andalusia, grans camps de farratge, pagerols llaurant amb el cavall i la reu, venedors de patates, cebes seques, magranes, llimones, cireretes de pastor..... El blat verdeja al mig de les esteses d'oliveres. Ja es comencen a collir les primeres olives.

Meknés, una altra ciutat imperial. A la muralla, la porta de Bab Al-Mansour, molt ornamentada, la plaça El-Hedim, amb parades de *tajines*, i, a la medina, poques botigues obertes, és divendres. Sabons, pedres d'olor per a la roba i el cos, encara acabem de fer les últimes compres.

Dinem prop de Rabat, boníssim el *meshui* (be al forn), carn a la brasa, encomanada per quilos. Sense alcohol, com a la majoria de llocs, excepte els més turístics. Així, quan tornem al cotxe, no tenim gens de son i podem continuar gaudint d'aquesta fascinant terra.

Casablanca. El nostre estimat Ahmed és com el Tarzan a New York. Li costa trobar l'hotel, pregunta mil vegades, es desorienta, va en sentit contrari, un desastre, finalment intercepta un vianant, i aquest s'ofereix a pujar al cotxe i, una bona estona, anem acompanyats d'un estrany molt amable.

Passegem fins al Rick's cafè, que teòricament està fet a imatge del local del mateix nom del film "*Casablanca*". Li manca molt per assemblar-s'hi, no hi ha ni un fotograma de la Ilsa i el Rick, amb el barret de costat, al mig de la boira baixa de l'aeroport..... Ens decep, però escoltem bona música de piano, el pianista no és de color ni es diu Sam, però toca bé i, per ser fidels a les nostres preferències, prenem un altre bon cafè, aquesta vegada bé de preu.;

Visita guiada a la mesquita de Hassan II. Alçada ran de la costa i sobre el mar, és un monument majestuos, luxós, modern i preciós.

A partir d'ara, doncs –ja ho deia al principi–, el present seran només records per al futur, somriures amables, i joiosos, a la memòria.

ALTA SASTRERIA
DE LUXE

Plaça Sant Roc, 5

Tel. 93 725 59 29 - Sabadell